Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνθρωπάχναρο τό, Πελοπν. (Καλάβρυτ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ *ἀχνάρι*.

Ἀποτύπωμα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ποδὸς ἀνθρώπου.

ἀνθρωπέα ἡ, Πελοπν.(Λακων.) Α.Ρουμελ.(Μεσημβρ.) *ἀθρωπεὰ* Θρᾴκ. (Γέν. Σαρεκκλ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) *ἀθρουπεὰ* Θρᾴκ. (Αἶν.) *ἀρθωπέα* Πόντ. (Κερασ. κ. ἀ.) *ἀρθεπέα* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-έα-εά*, περὶ ἧς ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,240 καὶ 246.

Ὀσμὴ ἀνθρώπου ἔνθ' ἀν.: *Μυρίζ' ἀθρωπεᾶς* Σαρεκκλ. *Ἀρχίν'σε νὰ μυρίζ'ται καὶ νὰ λέῃ', ἀθρωπεᾶς μυρίζ'* (ἐκ παραμυθ.) Γέν. *Κἄτ' ἀρθωπέας μυρίζει* Κερασ. Συνών. *ἀνθρωπίλα, ἀνθρωπουλεά*.

ἀνθρωπέλλι τό, ἀμάρτ. *ἀθρουπέλλ'* Λέσβ.(Πάμφιλ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος* διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-έλλι*.

1) Ἀνθρωπίσκος, μικρὸς ἄνθρωπος. Συνών. ἰδ. ἐν λ. *ἀνθρωπάκι* **1**. **2)** Εἰκών, παράστασις ἀνθρωπαρίου: *Γέμ'σι τὴ φ'λλάδα τ' ἀθρουπέλλια*.

ἀνθρωπεμένα ἐπίρρ. Πόντ. (Κερασ. Χαλδ.) *ἀθρωπεμένα* Σῦρ.

Ἐκ τοῦ *ἀνθρωπεμένος* μετοχ. τοῦ ρ. *ἀνθρωπεύω*.

Ὡς προσήκει εἰς ἄνθρωπον εὐάγωγον, κοσμίως, σωφρόνως ἔνθ' ἀν.: *Ἀνθρωπεμένα συντζαίν'* (συντυχάνει, ὁμιλεῖ) Χαλδ. Συνών. *ἀνθρωπινά* **2**.

ἀνθρωπεύω πολλαχ. καὶ Πόντ. (Κερασ.) *ἀθρωπεύω* Ἄνδρ. Πόντ. (Τραπ.) Σῦρ. *ἀνθρουπεύου* Θεσσ. (Ζαγορ.) *ἀθρουπεύγου* Κυδων. *ἀθρωπεύκω* Κύπρ. *ἀχρωπεύκω* Κύπρ. *ἀγρωπεύκω* Κύπρ. *ἀδρωπεύκω* Κύπρ. *'θρωπεύγκω* Ρόδ. Μέσ. *ἀνθρωπεύομαι* πολλαχ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. *ἀνθρωπεύομαι*.

1) Ἐνεργ. καὶ μέσ. γίνομαι ἄνθρωπος εὐγενής, συμπεριφέρομαι, ὡς ἁρμόζει εἰς ἄνθρωπον καλὸν καὶ εὐγενῆ ἔνθ' ἀν.: *Αὐτὸς ἀθρώπεψε* Κύπρ. Σῦρ. κ. ἀ. *Δὲν ἀνθρωπεύεσαι, καημένε!* Πελοπν.(Λακων.) *Ἂν δὲν ἀρμαστῇ κἀνένας, 'ὲν ἀθρωπεύκει* (*ἀρμαστῇ* = ὑπανδρευθῇ) Κύπρ. *Ἀποδὼς παδρεύτηνε, ἀθρωπεύτηνε* Ἄνδρ. (*ἀποδὼς* = ἀφότου). *Ὁ δεῖνα εἶναι ἀθρωπιμένες τσ' ἀποφανισμένες* (ἐξηνθρωπισμένος καὶ ἐπίσημος) Σκῦρ. || Παροιμ. *Ἴ' ὀμπρὸς ἀθρωπεύκει τᾶαὶ 'ποπίσω γαδουρεύκει* (ἐνώπιόν σου συμπεριφέρεται ὡς ἄνθρωπος καὶ μακράν σου συμπεριφέρεται ὡς γάιδαρος) Κύπρ. Καὶ μετβ. κάμνω τινὰ ἄνθρωπον, ἐξανθρωπίζω τινὰ Ἄνδρ. Θεσσ.(Ζαγορ.) Πόντ.(Τραπ.) Σῦρ. κ. ἀ. **β)** Κάμνω ἢ ἀναγκάζω τινὰ νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ἀτημέλητος, κάμνω ὥστε νὰ ἐνδύεται κοσμίως καὶ εὐπρεπῶς Ἄνδρ. Σῦρ. κ. ἀ.: *Τὸν ἀνθρώπεψενε ἡ γυναῖκα του* Ἄνδρ. *Ὁ δεῖνα ἀθρωπεύτηκε* Σῦρ. **2)** Φέρομαι ὡς ἄνθρωπος ἐνῆλιξ, ἔχω τρόπους ἀνθρώπου, ἐνήλικος, ἐπὶ παίδων Κύπρ. Πόντ. (Κερασ.): *Ὁ γιός μου ἀρκινᾷ νὰ ἀθρωπεύκῃ* Κύπρ.

Πβ. *ἀνθρωπίζω, ἀνθρωπινεύω, ἀνθρωπύνω*.

ἀνθρωπήσιμος ἐπίθ. ἀμάρτ. *ἀδρωπήσιμος* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ήσιμος*.

Ὁ ἀνήκων εἰς ἄνδρας, ἀνδρικός: *Χορὸς ἀδρωπήσιμος*. Συνών. *ἀνθρωπινός* **4**, *ἀντρήσιος, ἀντρίκειος* **1**, ἀντίθ. *γυναικήσιος*.

ἀνθρωπήσιος ἐπίθ. Βιθυν. *ἀνθρουπήσιους* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ. Αἶν. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ήσιος*.

Ὁ ἀνήκων εἰς ἄνθρωπον, ἀνθρώπινος ἔνθ' ἀν.: *Κρέατα ἀνθρουπήσια* Ἀδριανούπ. *Τοὺ κρεὰς ἔχ' σὰ'λλήσια μυρουδιὰ κὶ τοὺ ψουμὶ ἀνθρουπήσια* (ἐκ παραμυθ.) Αἶν.

ἀνθρωπιὰ ἡ, *ἀνθρωπία* Μέγαρ. Πόντ. (Ἀμισ. Τραπ. Σάντ.) *ἀνθρωπίγια* Πόντ. (Κερασ.) *ἀνθρωπέα* Πελοπν. (Λακων. Οἰτυλ.) *ἀνθρωπιὰ* κοιν. *ἀνθρουπιὰ* βόρ. ἰδιώμ. *ἀθρωπία* Πόντ. (Τραπ.) *ἀρθωπία* Πόντ. (Τραπ.) *ἀρθεπία* Πόντ. (Χαλδ.) *ἀθρωπέα* Πελοπν. (Μάν.) *ἀθρωπιὰ* πολλαχ. *ἀθρωπκιὰ* Κύπρ. *ἀχρωπκιὰ* Κύπρ. *ἀγρωπκιὰ* Κύπρ. *ἀδρωπκιὰ* Κύπρ. *ἀθρουπιὰ* βόρ. ἰδιώμ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος*. Πβ. καὶ μεσν. *ἀνθρωπεία*. Ὁ τύπ. *ἀνθρωπέα* ἀναλογικῶς πρὸς τὰ εἰς *-έα*, καθὼς καὶ *ἀναπνέα* παρὰ τὸ *ἀναπνοιά*, ὃ ἰδ.

1) Τὸ φέρεσθαι ὡς ἁρμόζει εἰς ἄνθρωπον εὐγενῆ καὶ εὐάγωγον, ἀνθρωπισμὸς κοιν. καὶ Πόντ. (Ἀμισ. Κερασ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): *Αὐτὸς δὲν ἔχει ἀνθρωπιὰ ἀπάνω του. Μωρέ, ἀνθρωπιὰ ποῦ τὴν ἔχει! Δὲν ξέρει ἀπ' ἀνθρωπιὰ ὁ δεῖνα* κοιν. *Δὲν ἔχ' πέδι παραδιῶν ἀθρουπιὰ ἀπάνου τ'* Λέσβ. || Φρ. *Εἴδησι τῆς ἀνθρωπιᾶς* (καλή). *Πρᾶμα τῆς ἀνθρωπιᾶς* (καλόν). *Εἶναι τῆς ἀνθρωπιᾶς* (ἐπὶ προσώπου ἢ πράγματος καλοῦ) πολλαχ. || Παροιμ.

Τὰ ρ'γάλια πάν 's τὸ διάολο | κ' ἡ ἀθρωπιὰ ἀπομένει

(ὁ ἀνθρωπισμὸς εἶναι πολυτιμότερον τῶν χρημάτων) Κρήτ. *Δεῖξε μου τὴ συντροφιά σου | νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀνθρωπιά σου* (ἐκ τῶν προσώπων μεθ' ὧν συναναστρεφόμεθα δύναταί τις νὰ εἰκάσῃ τὸν ἀνθρωπισμόν μας) πολλαχ. *Τοῦ γουρουνιοῦ τὴ μύτι κόψανε, μ' ἀθρωπιὰ δὲν ἄλλαξε* (κακὰς συνηθείας εἶναι δύσκολον νὰ ἐξαλείψῃ τις) ΙΒενιζέλ. Παροιμ.[2] 319,492 || Γνωμ.

Ὅσ' ἄστρα 'ναι 's τὸν οὐρανὸ καὶ ὅσο δόπο βρέχει,
τόσον ἀξίζ' ἡ ἀθρωπιά, χαρά 's τον ποῦ τὴν ἔχει

Κρήτ. Συνών. *ἀνθρωπισμός, ἀνθρωποσύνη, ἀνθρωπότης, εὐγένεια*. **2)** Ἡ εὐεργεσία Πόντ.(Χαλδ.): *Ἐποίκεν με ἕναν τρανὸν ἀνθρωπίαν*. **3)** Πᾶν ὅ,τι κέκτηταί τις, ἡ περιουσία διὰ τὴν ὁποίαν ἐκτιμᾶται ὑπὸ τῶν ἄλλων Πελοπν. (Μάν.): *Οἱ δεῖνα ἔχουνε τὴν ἀθρωπέα τους*. **4)** Μακρὸν χειρόμακτρον τὸ ὁποῖον ἁπλώνεται ἐπὶ τῶν ποδῶν πάντων τῶν καθημένων εἰς τράπεζαν φαγητοῦ Πελοπν. (Οἰτυλ.) Συνών. *μεσάλι*.

ἀνθρωπίζω Ζάκ. Κεφαλλ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Πόντ. (Κερασ.) *ἀθρωπίζω* Βιθυν. Πόντ. (Τραπ.) *ἀθρουπίζον* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ. Αἶν. Ἀλμ.) Στερελλ. Λέσβ.

Τὸ ἀρχ. *ἀνθρωπίζω*.

1) Ἐνεργ. καὶ μέσ. *ἀνθρωπεύω* **1**, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἀν.: *Αὐτὸς δὲ θ' ἀθρωπίσῃ κἀμμιὰ βολὰ* Βιθυν. Καὶ μετβ. κάμνω τινὰ νὰ φαίνεται ἄνθρωπος καθὼς πρέπει, ἐξανθρωπίζω τινὰ Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ.) **β)** Κάμνω τινὰ εὐπρεπῆ, εὐπρεπίζω Πόντ. (Κερασ. Τραπ.): *Ἐγὼ φορίζω κι ἀνθρωπίζω σε κ' ἐσὺ 'κ' ἀκούς!* (ἐγὼ σὲ ἐνδύω καὶ σὲ εὐπρεπίζω καὶ σὺ δὲν ὑπακούεις! *'κ' ἀκούς* ἐκ τοῦ *'κὶ ἀκούς*). **2)** Μέσ. καλυτερεύω τὴν κοινωνικήν μου θέσιν Πελοπν. (Ἀρκαδ.): *Ἡ νύφη ἀνθρωπίστηκε* (συζευχθεῖσα μετ' ἀνδρὸς ἀνωτέρας κοινωνικῆς τάξεως ἐξυψώθη κοινωνικῶς).

Πβ. *ἀνθρωπεύω, ἀνθρωπινεύω, ἀνθρωπύνω*.

ἀνθρωπίλα ἡ, Ἤπ. Πελοπν. (Ἀρκαδ.) —ΧΧρηστοβασ. Διηγ. στάν. 132 —*Λεξ.* Βλαστ. Δημητρ. *ἀνθρουπίλα* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ.) *ἀθρωπίλα* Εὔβ. (Κύμ.) Θρᾴκ. (Γέν.) Μέγαρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἄνθρωπος* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ίλα*.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ